

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Hoe polarisatie het gevolg kan zijn van selectieve mediablootstelling

Trilling, D.; van Klingeren, M.

DOI

[10.5117/MEM2018.2.INDE](https://doi.org/10.5117/MEM2018.2.INDE)

Publication date

2018

Document Version

Final published version

Published in

Mens en Maatschappij

License

CC BY-NC-ND

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Trilling, D., & van Klingeren, M. (2018). Hoe polarisatie het gevolg kan zijn van selectieve mediablootstelling. *Mens en Maatschappij*, *93*(2), 186-188.
<https://doi.org/10.5117/MEM2018.2.INDE>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Hoe polarisatie het gevolg kan zijn van selectieve mediablootstelling

door Damian Trilling en Marijn van Klingeren

Oorspronkelijk artikel: Trilling, D., Van Klingeren, M., & Tsfati, Y. (2017). Selective exposure, political polarization, and possible mediators: Evidence from the Netherlands. *International Journal of Public Opinion Research*, 29(2), 189-213. doi:10.1093/ijpor/edw003

Het online medialandschap heeft ervoor gezorgd dat mensen uit een veel groter media-aanbod dan ooit tevoren kunnen kiezen. Ook mensen met zeer specifieke interesses of opvattingen kunnen makkelijk informatie vinden die hierbij aansluit.

Dit leidde tot grote academische en maatschappelijke zorg. Daar waar slechts anderhalf decennium geleden een gebrek aan keuzeopties nog zorgde voor een nagenoeg identieke blootstelling aan nieuwsberichtgeving (denk aan het NOS Journaal, dat in die tijd het overgrote merendeel van alle huishouden kon bereiken), zouden mensen nu vooral gebruikmaken van zelfgekozen en specifiek

nieuws met alle gevolgen van dien. Iemand die rechtse opvattingen erop nahoudt zou nu vooral rechtsgeoriënteerde stukken lezen, en een links persoon zou nog enkel blootgesteld worden aan links nieuws. Dit zou tot gevolg hebben dat deze personen steeds meer in zijn of haar eigen gelijk bevestigd worden en steeds minder in aanraking komen met tegengestelde argumenten, waardoor haar of zijn visie beperkter wordt en het gebruik van politiek diverse informatie dus ook. Deze vicieuze cirkel zou ervoor zorgen dat de samenleving politiek gezien steeds verder uit elkaar wordt gedreven.

Helaas is het vrij lastig om dit proces empirisch aan te tonen, waardoor gedegen onderzoek tot dusverre vaak uitbleef. Door middel van een experiment hebben we twee elementen van dit proces nader onder de loep genomen: (1) de mate van bestaande polarisatie van de maatschappij en (2) de achterliggende mechanismen van polarisatie als gevolg van selectieve blootstelling.

Onderzoeksopzet

Om te onderzoeken of mensen daadwerkelijk voor informatie kiezen die aansluit bij hun opvattingen en of dit ertoe leidt dat hun opvattingen extremer worden, hebben we een experiment ($N = 501$) doorgevoerd. Hierbij mochten 294 mensen op basis van een krantenkop zelf kiezen welk artikel ze wilden lezen. Aan 145 mensen werd willekeurig een artikel toegewezen. 62 proefpersonen vormden een controlegroep die een artikel over een totaal ander onderwerp te zien kreeg. Voor en na het lezen van het artikel werd hun mening ten opzichte van immigratie gemeten.

Als stimulusmateriaal hebben we een artikel over immigratie gebruikt, waarvan we twee verschillende versies hebben gemaakt. De artikelen gingen allebei over culturele aspecten (zoals het dragen van een hoofddoek of het vieren van Sinterklaas) en economische aspecten (zoals arbeidsparticipatie) van immigratie. De artikelen bevatten precies dezelfde feiten en cijfers, maar in één artikel werd dit vanuit een pro-immigratie standpunt geïnterpreteerd en in het andere artikel vanuit een contra-immigratie standpunt.

Belangrijkste resultaten

In lijn met de theorie kwam selectieve blootstelling voor bij het merendeel van de respondenten die zelf mochten kiezen. Tegelijkertijd koos een niet verwaarloosbaar aantal (ongeveer een derde) juist het artikel dat niet overeenkwam met hun opvattingen. We vroegen na afloop naar redenen voor de keuze. Hieruit bleek dat velen dit uit nieuwsgierigheid deden. Daarnaast zagen we dat de attitude ten opzichte van het onderwerp van het artikel nagenoeg normaal verdeeld was: de meeste proefpersonen hadden juist vrij gemiddelde opvattingen. Deze mensen kunnen natuurlijk per definitie niet voor informatie van 'hun kant' kiezen. Veel onderzoek naar selectieve blootstelling is echter in de Verenigde Staten gedaan,

een land met een tweepartijstelsel waar velen zichzelf duidelijk als Democraat of Republikein beschouwen. In zo'n context is selectieve blootstelling veel makkelijker aantoonbaar.

Maar leidt selectieve blootstelling ook daadwerkelijk tot extremere attitudes? Eigenlijk niet, want we vonden dat enkel zij die een pro-immigratie artikelen lazen vervolgens ook positiever dachten over immigratie, maar het maakte hierbij niet uit of de proefpersoon het artikel zelf had gekozen of het artikel toegewezen had gekregen.

Vervolgens hebben we gekeken naar de achterliggende processen: wat zorgt ervoor dat iemand zijn of haar mening versterkt? Op basis van eerder onderzoek hadden we drie mechanismen geïdentificeerd. Ten eerste zou het kunnen dat lezers aanwezige frames overnemen (bijvoorbeeld immigratie geframed als economisch vraagstuk of juist als cultureel vraagstuk), die ze zich dan eigen maken; wat vervolgens zorgt voor een sterkere mening. Een tweede optie is dat de perceptie over de algemene publieke opinie verandert: naar aanleiding van het gelezen artikel zou de lezer kunnen denken dat veel mensen het eens zijn met het standpunt van het artikel, wat de acceptatie van het standpunt zou kunnen verhogen. Ten derde zou het kunnen dat de lezer meer feitelijke kennis opdoet en daardoor zijn eigen mening beter kan onderbouwen. Wij vonden alleen aanwijzingen voor dit laatste: naast directe effecten is het vooral het leren van feiten dat voor meningsversterking zorgt.

En nu?

Ons onderzoek laat zien dat de relatie tussen media-aanbod, selectieve blootstelling en polarisering ingewikkelder is dan vaak wordt verondersteld. Hoewel er inderdaad een tendens is om artikelen te kiezen die je eigen gelijk bevestigen, konden we maar deels rechtstreekse verbanden tussen deze keuze en extremer wordende opvattingen vaststellen. Het is nu zaak om te onderzoeken hoe deze processen in de loop der tijd werken. Zijn er langetermijneffecten? En wat gebeurt er bij herhaaldelijke blootstelling? En misschien nog het belangrijkste: onder welke omstandigheden vinden er wél zorgelijke spiraalprocessen plaats?